

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

**з навчальної дисципліни „ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО”
підготовки бакалавра спеціальності 081 «Право»**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
правознавства
31 травня 2016 року
протокол № 10
Зав. кафедри
_____ проф. Лаврик Г.В.

Полтава – 2016

Модуль 1. Загальна характеристика екологічного права

Тема 1. Поняття та джерела екологічного права

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Визначення екологічного права України як галузі права, науки і навчальної дисципліни.
2. Співвідношення екологічного права з іншими галузями права.
3. Становлення та розвиток екологічного права України.
4. Предмет та метод екологічного права України.
5. Принципи та система екологічного права України.
6. Функції екологічного права України.
7. Джерела екологічного права України.
8. Класифікація джерел екологічного права України.
9. Конституція України як основа екологічного права України.
10. Законодавчі акти як основа правового регулювання екологічних правовідносин.
11. Підзаконні нормативні акти в системі джерел екологічного права.
12. Роль судової практики, міжнародних правових норм та звичаєвого права в регулюванні екологічних правовідносин.

2. Виконати практичне завдання:

1. Здійснити порівняльний аналіз дефініцій екологічного права як галузі права.
2. Розмежувати поняття «галузь екологічного права», «наука екологічного права», «навчальна дисципліна «Екологічне право».
3. Скласти схему «Система екологічного права».
4. Систематизувати інформацію щодо основних проблем удосконалення екологічного законодавства.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Екологічне право України – це:
 - а) галузь права, яка регулює суспільні відносини в сфері державного управління;
 - б) сукупність еколого-правових норм, що регулюють екологічні відносини з метою ефективного використання, відтворення, охорони природних ресурсів, забезпечення якості навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки, реалізації захисту екологічних прав;
 - в) галузь права, що регулює комплекс пов'язаних між собою виробничо – господарських, земельних, майнових, трудових та організаційно – управлінських відносин, які складаються в процесі виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції;
 - г) галузь права, яка регулює майнові та особисті немайнові відносини.
2. Предметом екологічного права є:
 - а) відносини, які складаються в процесі виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції;
 - б) відносини, які складаються між суб'єктами з приводу приналежності, використання, забезпечення екологічної безпеки, відтворення природних об'єктів та охорони навколишнього природного середовища;
 - в) виробничо-господарські відносини;

г) земельні відносини.

3. Які з перелічених нижче відносин є предметом екологічного права?

а) кримінальні;

б) трудові;

в) майнові;

г) щодо охорони навколишнього природного середовища.

4. Екологічні правовідносини регулюються такими методами:

а) імперативний та диспозитивний;

б) деструктивний та методологічний методи;

в) індуктивний і дедуктивний;

г) емпіричний метод та метод дозволу.

5. Які з нижчеперелічених принципів відносяться до принципів екологічного права?

а) забезпечення досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи;

б) свобода аграрного підприємництва і добровільність вибору форм і напрямів господарської діяльності;

в) пріоритетність розвитку агропромислового комплексу;

г) всебічний контроль з боку державних органів виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

Тема 2. Екологічні права та обов'язки громадян

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Екологічні правовідносини як вид юридичних правовідносин.
2. Склад екологічних правовідносин.
3. Особливості екологічних правовідносин.
4. Класифікація екологічних правовідносин.
5. Поняття та елементи еколого-правового статусу людини і громадянина.
6. Право на екологічну інформацію.
7. Право на відшкодування шкоди, завданої порушенням права на безпечне для життя та здоров'я довкілля.
8. Поняття та класифікація конституційних екологічних прав громадян.
9. Загальна характеристика екологічних обов'язків.

2. Виконати практичне завдання:

У 1955 році поблизу присілку Вільшина села Сілець Сокальського району Львівської області державою було розпочато будівництво, а в 1960 році було введено в експлуатацію шахту № 8 «Великомостівська», породний відвал якої знаходиться за 100 м від будинку родини Дубецьких-Найда. У липні 2005 року було прийнято рішення про ліквідацію шахти як неприбуткової. У 1979 році поблизу присілка державою було введено в експлуатацію Центральну збагачувальну фабрику «Червоноградська» (далі - фабрика), керівництво якою спершу здійснювалося Державним підприємством «Укрзахіддугілля». Внаслідок діяльності фабрики утворився 60-метровий породний відвал, який знаходиться на відстані 430 м від будинку родини Дубецьких-Найда та на відстані 420 м від будинку родини Гаврилюк-Ваків. Відповідно до низки досліджень, проведених державними та недержавними організаціями, діяльність фабрики та шахти мала негативний вплив на навколишнє середовище. Про це свідчить і стан здоров'я згаданих вище громадян, які, використавши усі національні способи захисту своїх прав, звернулися до Європейського суду з прав людини.

Які екологічні права було порушено? Якими нормативно-правовими актами необхідно обґрунтовувати свої вимоги Дубецьким? Проаналізуйте обставини справи.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Кожний громадян має право на:
 - а) берегти природу, охороняти, раціонального використання її багатства;
 - б) безпечне для його життя та здоров'я навколишнього природного середовища;
 - в) вносити плату за спеціальне використання природних ресурсів;
 - г) компенсувати шкоду, завдану забрудненням та іншим негативним впливом.

2. Право природокористування - це...

- а) процес нераціонального використання людиною природних ресурсів для отримання прибутку;
- б) процес раціонального використання людиною природних копалин для задоволення різних потреб та інтересів
- в) право на користування природних копалин людиною в особистих цілях;

г) право на користування природних ресурсів для задоволення потреб економіки держави.

3. Тимчасові лісокористувачі не мають права:

- а) здійснювати спеціальне використання лісових ресурсів;
- б) користуватись земельними ділянками для проведення договірних науково-дослідних робіт;
- в) користуватись земельними ділянками лісового фонду для потреб мисливства;
- г) прокладати дороги, стоянки автотранспорту у зручних ділянках лісового фонду.

4. Права громадян з користування об'єктами природно-заповідного фонду захищаються і відновлюються у:

- а) судовому порядку;
- б) правовому порядку;
- в) адміністративному порядку;
- г) конституційному порядку.

5. Екологічні права громадян захищаються в:

- а) конституційному порядку;
- б) кримінальному порядку;
- в) юридичному порядку;
- г) судовому порядку.

Тема 3. Управління у галузі екології

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття та зміст управління в галузі екології.
2. Принципи державного управління в галузі екології.
3. Методи державного екологічного управління.
4. Функції державного управління в галузі екології.
5. Система і компетенція органів виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища.
6. Органи загального державного управління в галузі екології.
7. Органи державного управління природокористуванням та охороною довкілля спеціальної компетенції.
8. Стандартизація в екологічній сфері.
9. Екологічна експертиза.
10. Участь України в системі міжнародного та регіонального природоохоронного співробітництва.

2. Виконати практичне завдання:

1. Скласти схему: «Система органів управління у галузі екології».
2. Надати загальну характеристику Положення про Міністерство екології та природних ресурсів за таким алгоритмом: «Повна назва; тип документа, дата прийняття, останні зміни, наявність рішень Конституційного суду України щодо документа, структура документа, основні положення».
3. Скласти порівняльну таблицю: «Особливості управління у сфері екології».

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Здійснюється на основі дозволів уповноважених органів:
 - а) загальне природокористування;
 - б) спеціальне природокористування;
 - в) землекористування;
 - г) несистематичне природокористування.
2. Основними національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави є:
 - а) земля;
 - б) повітря;
 - в) вода;
 - г) фауна.
3. До компетенції районних рад у галузі регулювання водних відносин належить:
 - а) організація інформування населення про стан водних об'єктів, про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;
 - б) затвердження загальнодержавних, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
 - в) розпорядження водним фондом України;

г) встановлення правового режиму використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у зонах надзвичайних екологічних ситуацій.

4. Система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів - це:

- а) виміри земель;
- б) дослідження земель;
- в) моніторинг земель;
- г) розділення земель.

5. Управління в царині охорони атмосферного повітря здійснюють:

- а) Верховна Рада України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- г) Кабінет Міністрів України, Рада міністрів АРК, Міністерство охорони здоров'я України.

Тема 4. Право власності на природні ресурси

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття, зміст і особливості права власності на природні ресурси.
2. Форми власності на природні ресурси.
3. Право державної власності на природні ресурси: об'єкти та суб'єкти.
4. Право комунальної власності на природні ресурси: об'єкти та суб'єкти.
5. Право приватної власності юридичної особи на природні ресурси: об'єкти та суб'єкти.
6. Право приватної власності громадян на природні ресурси: об'єкти та суб'єкти.
7. Види гарантій та форми захисту права власності на природні ресурси.
8. Права та обов'язки власників природних ресурсів.
9. Конституційні засади права власності на природні ресурси.
10. Суб'єкти права власності на природні ресурси.
11. Об'єкти права власності на природні ресурси.
12. Підстави та порядок виникнення права власності на природні ресурси.
13. Підстави та порядок припинення права власності на природні ресурси.

2. Виконати практичне завдання:

Степаненко купив у Лозового приватний будинок. Через три роки, під час спорудження комори для зберігання урожаю Степаненко разом із найнятими робітниками виявили в землі поклади бурштину.

Чи мають право Степаненко, Лозовий та робітники на скарб?

Хто є власником бурштину?

Визначте суб'єктів та об'єкти права власності з обґрунтуванням нормами чинного законодавства.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Згідно Земельного кодексу в Україні існує така форма власності на землю:

- а) колгоспно-кооперативна;
- б) особиста;
- в) індивідуальна;
- г) державна.

2. Форми власності на природні ресурси визначені у:

- а) Конституції України;
- б) Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- в) Цивільно-процесуальному кодексі України;
- г) Кодексі України про адміністративні правопорушення.

3. Суб'єктами права комунальної власності на землю є :

- а) громадяни та юридичні особи;
- б) територіальні громади;
- в) держава;
- г) особи без громадянства.

4. Усі природні ресурси України є власністю:

- а) Верховної Ради України;
- б) держави України;
- в) народу України;
- г) територіальної громади.

5. Права громадян з користування об'єктами тваринного світу захищаються і відновлюються у:

- а) судовому порядку;
- б) правовому порядку;
- в) адміністративному порядку;
- г) конституційному порядку.

Тема 5. Право природокористування

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття права природокористування.
2. Принципи права природокористування.
3. Об'єкти права природокористування.
4. Суб'єкти права природокористування.
5. Права й обов'язки природокористувачів.
6. Класифікація видів природокористування, їх характеристика.
7. Підстави припинення права природокористування.
8. Порядок припинення права природокористування.
9. Використання природних ресурсів на умовах оренди.

2. Виконати практичне завдання:

Жителі села звикли ловити рибу у ставку, який з давніх пір знаходився біля їх поселення. Однак у 2015 році навколо ставка з'явився паркан з написом: «Ловити рибу та купатися заборонено». Виявилось, що ставок взяв в оренду фермер з метою розводити на продаж рибу.

Чи мають право жителі села користуватися ставком? Якщо так, то з якою метою? Проаналізуйте ситуацію з посиланням на норми чинного законодавства.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. При встановленні плати за використання та пошкодження природних ресурсів враховуються:

- а) ефект використання природних ресурсів у виробництві;
- б) прогноз витрат на відтворення природних ресурсів;
- в) фінансовий стан підприємства;
- г) економічна оцінка ресурсів.

2. Тариф – це:

- а) плата за використання ресурсів;
- б) збори за забруднення;
- в) компенсаційні платежі;
- г) штрафні санкції.

3. Суб'єктами права загального використання природних ресурсів є:

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;
- в) фізичні та юридичні особи;
- г) державні підприємства та установи.

4. Здійснюється на основі дозволів уповноважених органів:

- а) загальне природокористування;
- б) спеціальне природокористування;
- в) землекористування;
- г) несистематичне природокористування.

5. Користувачі, що мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води – це:

- а) первинні;
- б) вторинні;
- в) збірні;
- г) постачальні.

Тема 6. Поняття, ознаки та правове забезпечення екологічної безпеки

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття права екологічної безпеки та його місце в системі екологічного права України.
2. Значення забезпечення екологічної безпеки для України та світової спільноти..
3. Суб'єкти екологічної безпеки.
4. Об'єкти забезпечення екологічної безпеки.
5. Правове регулювання ядерної та радіаційної безпеки.
6. Правове забезпечення екологічної безпеки.

2. Виконати практичне завдання:

Поблизу будинку сім'ї Василенків активізувався видобуток природного газу. При цьому застосовували застарілі технології, зокрема спалювали відходи виробництва. Від друга, який працює на видобутку, Василенко дізнався про радіаційну небезпеку виробництва і задумався над тим, щоб продати будинок. Однак після піврічного очікування покупців, він зрозумів, що люди не ризикнуть купити будинок у цьому районі.

Як сім'ї Василенків захистити свої права?

Чи загрожує діяльність з видобутку газу екологічній ситуації?

Проаналізуйте обставини справи з посиланням на норми екологічного законодавства.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Поняття екологічної безпеки закріплено нормами:

- а) Конституції України;
- б) Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- в) Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- г) Кримінальним кодексом України.

2. До компетенції районних рад у галузі регулювання водних відносин належить:

- а) організація інформування населення про стан водних об'єктів, про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;
- б) затвердження загальнодержавних, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- в) розпорядження водним фондом України;
- г) встановлення правового режиму використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у зонах надзвичайних екологічних ситуацій.

3. Покарання у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого призначається у разі:

- а) незаконної порубки лісу;
- б) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів;

- в) порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки;
- г) забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля.

4. Система спостереження за станом земель із метою своєчасного виявлення змін. Їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів - це:

- а) виміри земель.
- б) дослідження земель.
- в) моніторинг земель.
- г) розділення земель.

5. Право громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля - це:

- а) конституційне право;
- б) громадянське право;
- в) право «третього покоління»;
- г) еколого-політичне право.

1. Виділити види підприємств корпоративного типу:

- а) ВАТ, ТОВ, КСП;
- б) ЗАТ, ПП, Сільськогосподарський кооператив;
- в) КСП, ПП, Товариство з додатковою відповідальністю;
- г) Командитне товариство, ПАТ, ТОВ.

2. Вищим органом управління сільськогосподарського підприємства корпоративного типу є:

- а) директор;
- б) правління;
- в) ревізійна комісія;
- г) загальні збори.

Тема 7. Економіко-правовий механізм у галузі екології

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття й загальна характеристика економіко-правового механізму у галузі екології.
2. Головні елементи економіко-правового механізму у галузі екології.
3. Нормативно-правові акти, що забезпечують реалізацію економічного механізму у сфері екології.
4. Стимулювання в системі охорони навколишнього природного середовища.
5. Економічна доцільність впровадження інноваційних технологій.
6. Економічний механізм забезпечення охорони об'єктів екологічних правовідносин.

2. Виконати практичне завдання:

1. Проаналізуйте основні заходи стимулювання охорони навколишнього природного середовища, передбачені чинним екологічним законодавством.
2. Сформулюйте дефініцію поняття «інноваційна діяльність» та «інноваційні технології».
3. Складіть порівняльну таблицю: «Елементи економіко-правового механізму у галузі екології».

3. Розв'язати тестові завдання:

1. При встановленні плати за використання та пошкодження природних ресурсів враховуються:
 - а) ефект використання природних ресурсів у виробництві;
 - б) прогноз витрат на відтворення природних ресурсів;
 - в) фінансовий стан підприємства;
 - г) економічна оцінка ресурсів.
2. Покарання у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого призначається у разі:
 - а) незаконної порубки лісу;
 - б) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів;
 - в) порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки;
 - г) забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля.
3. Права громадян з користування об'єктами рослинного світу захищаються і відновлюються у:
 - а) судовому порядку;
 - б) правовому порядку;
 - в) адміністративному порядку;

г) конституційному порядку.

4. Діяльність, яка направлена на розробку, створення, підтримку або зміну позиції цільової аудиторії по відношенню до конкретного об'єкта природно-заповідного фонду - це:

- а) менеджмент природно-заповідних територій;
- б) маркетинг природно-заповідних територій;
- в) експертиза природно-заповідних територій;
- г) аудит природно-заповідних територій.

5. Система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів – це:

- а) виміри земель;
- б) дослідження земель;
- в) моніторинг земель;
- г) розділення земель.

Тема 8. Юридична відповідальність у галузі екології

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття та функції відповідальності за порушення екологічного законодавства.
2. Підстава відповідальності в галузі екології.
3. Поняття екологічного правопорушення, його ознаки.
4. Склад екологічного правопорушення.
5. Види екологічних правопорушень, їх класифікація.

2. Виконати практичне завдання:

У 2016 році в м. Київ було виявлено незаконну діяльність, пов'язану з використанням відходів. Зокрема сміття перевозилось на будівельні майданчики, де планувалось спорудження багатоквартирних будинків і спалювалось з метою «наростити» пласт речовин, адже ймовірно було підтоплення відповідних ділянок навесні.

Які екологічні правопорушення були вчинені?

Визначте їх склад.

Проаналізуйте ситуацію, дайте їй правову оцінку.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Суб'єктивну сторону екологічного правопорушення становить:

- а) необережна вина та навмисна вина;
- б) необережна вина;
- в) відсутність вини;
- г) навмисна вина.

2. При встановленні плати за використання та пошкодження природних ресурсів враховуються:

- а) ефект використання природних ресурсів у виробництві;
- б) прогноз витрат на відтворення природних ресурсів;
- в) фінансовий стан підприємства;
- г) економічна оцінка ресурсів.

3. Покарання у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого призначається у разі:

- а) незаконної порубки лісу;
- б) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів;
- в) порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки;
- г) забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля.

4. Тариф – це:

- а)плата за використання ресурсів;
- б)збори за забруднення;
- в)компенсаційні платежі;
- г)штрафні санкції.

5. Права громадян з користування об'єктами природно-заповідного фонду захищаються і відновлюються у:

- а)судовому порядку;
- б)правовому порядку;
- в)адміністративному порядку;
- г)конституційному порядку.

Модуль 2. Правове регулювання використання, відтворення й охорони природних ресурсів

Тема 9. Правове регулювання використання, відтворення й охорони земель в Україні

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття правового режиму використання, відтворення та охорони земель.
2. Земля як об'єкт правового регулювання, використання, відновлення та охорони.
3. Земельний фонд України та його склад.
4. Правове регулювання здійснення земельної реформи в Україні.
5. Склад земельних правовідносин.
6. Державне управління в галузі земельних відносин.
7. Поняття та значення землеустрою.
8. Загальна характеристика землевикористання.
9. Обмеження прав на землю.
10. Співвідношення землевикористання з використанням інших природних ресурсів.
11. Правова охорона земель.

2. Виконати практичне завдання:

Сім'я Б. на Закарпатті відповідно до чинного законодавства займається зеленим туризмом. Для забезпечення збільшення обсягу послуг голова сім'ї звернувся із заявою до райдержадміністрації щодо виділення земельної ділянки для створення пункту технічного обслуговування автомобілів громадян, яка розташована в межах земель рекреаційного призначення.

Який порядок надання земельних ділянок за рахунок земель рекреаційного призначення?

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Земельна ділянка – це:
 - а) певний відсоток землі;
 - б) відсоток землі внесений до статутного фонду;
 - в) певне місце розташування землі;
 - г) частина земної поверхні з установленими межами з певним місцем розташування.
2. Згідно Земельного кодексу в Україні існує така форма власності на землю:
 - а) колгоспно-кооперативна;
 - б) особиста;
 - в) індивідуальна;
 - г) комунальна.
3. Відносини з охорони сільськогосподарських земель регулюються нормами:
 - а) Земельного кодексу України;
 - б) Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
 - в) Закону України „Про охорону праці“;
 - г) Закону України „Про оцінку земель“.

4. Згідно Земельного кодексу в Україні існує така форма власності на землю:

- а) колгоспно-кооперативна;
- б) особиста;
- в) індивідуальна;
- г) державна.

5. Договір оренди землі укладається:

- а) в усній формі.
- б) у письмовій формі.
- в) в усній або письмовій формі.
- г) у конклюдентній формі.

Тема 10. Правові засади використання й охорони надр

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Надра як об'єкт правового регулювання, використання й охорони.
2. Правові форми розподілу та перерозподілу надр.
3. Правові засади ведення кадастру родовищ корисних копалин.
4. Законодавство України про надра. Кодекс України про надра.
5. Особливості управління в галузі використання й охорони надр.
6. Поняття права надрокористування.
7. Об'єкти права надрокористування.
8. Суб'єкти права надрокористування.
9. Характеристика видів права користування надрами.
10. Правове регулювання добування корисних копалин.
11. Правові заходи, що забезпечують охорону надр.

2. Виконати практичне завдання:

Фермер Олійник А. звернувся до сільськогосподарської дорадчої служби за консультацією. Тривалий час він займався вирощуванням винограду з метою подальшого його продажу вітчизняним винзаводам. У зв'язку з кризою у галузі виноробства він втратив канали збуту, а тому вирішив переробляти виноград на вино самостійно. Для цього він має намір вирити комору на своїй земельній ділянці та використовувати печери, що знаходяться недалеко від його села.

Розтлумачте вимоги щодо використання надр. Чи законною буде діяльність Олійника А.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин здійснюється в порядку, що встановлює:
 - а) Верховна Рада України;
 - б) Кабінет Міністрів України;
 - в) Міністерство екології та природних ресурсів;
 - г) Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
2. Надра – це...
 - а) частина земної кори під поверхнею суходолу та дном водойм;
 - б) частина земної кори на поверхні суходолу;
 - в) нагромадження мінеральних речовин на поверхні землі, у джерелах вод і газів, що придатні для промислового використання;
 - г) нагромадження мінеральних речовин на поверхні землі.
3. Земельна ділянка – це:
 - а) певний відсоток землі;
 - б) відсоток землі внесений до статутного фонду;
 - в) певне місце розташування землі;
 - г) частина земної поверхні з установленими межами з певним місцем розташування.

4. До природних ресурсів континентального шельфу України відносяться:

а) мінеральні ресурси;

б) покриваючі води;

в) риби;

г) водні організми «сидячих» видів та мінеральні ресурси.

5. Основним нормативно-правовим актом у сфері охорони надр є:

а) Земельний кодекс України;

б) Водний кодекс України;

в) Надровий кодекс України;

г) Кодекс законів України про надра.

Тема 11. Правовий режим використання, відтворення й охорони вод

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Поняття, предмет і система водного права.
2. Води як об'єкт правового регулювання використання, відтворення та охорони.
3. Правовий режим використання, відтворення та охорони вод в Україні.
4. Водне законодавство України.
5. Управління й контроль в галузі використання, відновлення та охорони вод.
6. Право власності на води.
7. Поняття та види права водокористування.
8. Підстави виникнення права водокористування.
9. Порядок виникнення права водокористування.
10. Сутність та особливості використання водних об'єктів на умовах оренди.
11. Підстави і порядок припинення права водокористування.
12. Відповідальність за порушення водного законодавства.

2. Виконати практичне завдання:

Громадянин Никончук вирішив взяти у оренду ставок загальною площею 5 гектарів для риборозведення. Для здійснення такого виду діяльності він має спеціальну освіту і матеріальні можливості.

Чи може він розраховувати на те, що його заява буде задоволена, чому?

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Користувачі, що мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води – це:
 - а) первинні;
 - б) вторинні;
 - в) збірні;
 - г) постачальні.
2. До водних об'єктів місцевого значення належать:
 - а) поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків;
 - б) внутрішні морські води та територіальне море;
 - в) підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання;
 - г) підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання.
3. До компетенції районних рад у галузі регулювання водних відносин належить:
 - а) організація інформування населення про стан водних об'єктів, про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;
 - б) затвердження загальнодержавних, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
 - в) розпорядження водним фондом України;

г) встановлення правового режиму використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у зонах надзвичайних екологічних ситуацій.

4. Водний кодекс України був прийнятий:

- а) 4 травня 1993 р.;
- б) 7 травня 1993 р.;
- в) 12 жовтня 1995 р.;
- г) 15 жовтня 1995 р.

5. Усі водні об'єкти є власністю:

- а) Президента України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) Верховної Ради України;
- г) народу України.

Тема 12. Правове регулювання використання, відтворення, захисту й охорони лісів

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Ліс як об'єкт правового регулювання, використання, відновлення, захисту та охорони.
2. Лісовий фонд України. Лісові ресурси.
3. Поняття, предмет, принципи і система лісового права.
4. Джерела лісового права.
5. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин.
6. Державне регулювання управління у сфері лісових відносин.
7. Правове регулювання лісовпорядкування.
8. Види використання лісових ресурсів.
9. Особливості відповідальності за порушення законодавства про рослинний світ.
10. Правові заходи щодо відтворення, охорони та захисту лісів.

2. Виконати практичне завдання:

Громадянин Вітренко збирав у лісі чорниці. Ягід майже не було, однак йому пощастило вийти на галявину, заповнену рідкісними квітами, які він вирішив нарвати, щоб продати їх на місцевому ринку. Також на цій галявині були вулики, тож банки для чорниці вдалося наповнити медом. Раптом на галявині з'явився власник вуликів Сомко і почав вимагати повернути мед і квіти. Вітренко зауважив, що має право на загальне лісокористування, яке й реалізовував таким чином.

Чи мав право Вітренко збирати у лісі квіти та мед.

Поясніть відмінності загального та спеціального лісокористування.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Правовий режим лісів визначає:

- а) Земельний Кодекс України;
- б) Закон України «Про плату за лісокористування»;
- в) Закон України «Про лісові ресурси»;
- г) Лісовий Кодекс України.

3. Елементами лісових правовідносин є:

- а) Суб'єкти;
- б) Об'єкти;
- в) Зміст;
- г) Всі варіанти правильні.

4. Зміст лісових правовідносин – це:

- а) те, з приводу чого виникають відносини, тобто лісові ресурси;
- б) права та обов'язки, що виникають між суб'єктами правовідносин;
- в) учасники таких правовідносин;
- г) підстави виникнення, зміни та припинення таких правовідносин.

5. Підставами виникнення лісових правовідносин може бути:

- а) Придбання ділянки лісу за договором купівлі-продажу, дарування, міни, інших цивільно-правових угод;
- б) отримання дозволу на спеціальне лісокористування;
- в) Прийняття спадщини;
- г) всі варіанти правильні.

Тема 13. Правовий режим використання, відтворення й охорони рослинного світу

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Рослинний світ як об'єкт правового регулювання, використання, відновлення, захисту та охорони.
2. Законодавство України про рослинний світ.
3. Державне регулювання режиму рослинного світу.
4. Право державної, комунальної та приватної власності на об'єкти рослинного світу.
5. Правові форми використання і відтворення рослинних ресурсів.
6. Загальне та спеціальне використання об'єктів рослинного світу.
7. Правова охорона рослинного світу, форми її здійснення.

2. Виконати практичне завдання:

Савченко А. кілька років поспіль випасав своїх корів на луках, що недалеко від села, в якому він проживав. Одного дня чоловік, який представився інспектором, повідомив йому, що він здійснює користування об'єктами рослинного світу і повинен отримати дозвіл на це.

Які є види природокористування? Чи потрібно Савченку А. оформляти відповідний дозвіл?

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Покарання у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого призначається у разі:

- а) незаконної порубки лісу;
- б) проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів;
- в) порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки;
- г) забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля.

2. Система спостереження за станом земель із метою своєчасного виявлення змін. Їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів - це:

- а) виміри земель.
- б) дослідження земель.
- в) моніторинг земель.
- г) розділення земель.

3. Суб'єктами права загального використання природних ресурсів є:

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;

- в) фізичні та юридичні особи;
- г) державні підприємства та установи.

4. Спеціальним правом природокористування є:

- а) право використання парків;
- б) збирання дикорослих ягід;
- в) договір оренди землі;
- г) право використання водоймищ для купання.

5. Права громадян з лісокористування захищаються і відновлюються у:

- а) судовому порядку;
- б) правовому порядку;
- в) адміністративному порядку;
- г) конституційному порядку.

Тема 14. Правові засади використання, відтворення й охорони тваринного світу

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Тваринний світ як об'єкт охорони і використання.
2. Загальна характеристика законодавства про тваринний світ.
3. Особливості управління в галузі використання, відтворення й охорони тваринного світу.
4. Види і підстави використання тваринного світу.
5. Правове регулювання полювання і мисливського господарства.
6. Правове регулювання рибальства та рибного господарства.
7. Правове регулювання видів спеціального використання тваринного світу.
8. Правовий режим об'єктів, занесених до Червоної книги України.
9. Поняття та особливості правової охорони тваринного світу.
10. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері охорони й використання об'єктів тваринного світу.

2. Виконати практичне завдання:

Карпенко Б. придбав рушницю і вирішив навесні випробувати себе як стрілка. Для цього він налаштувався на полювання і відправився на болото, яке знаходилося поблизу села, де проживав. Коли він вполював з десяток качок, то на звук пострілів приїхали правоохоронці та запропонували йому проїхати у відділок, так як він порушує законодавство в частині використання об'єктів тваринного світу.

Проаналізуйте ситуацію з посиланням на норми чинного законодавства.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Охорона тваринного світу забезпечується шляхом:
 - а) встановлення заборони та обмеження;
 - б) запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів;
 - в) охорона середовищ існування;
 - г) встановлення правил та науково обґрунтованих норм.
2. Система спостереження за станом земель із метою своєчасного виявлення змін. їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів - це:
 - а) виміри земель.
 - б) дослідження земель.
 - в) моніторинг земель.
 - г) розділення земель.
3. Суб'єктами права загального використання фауни є:
 - а) фізичні особи;
 - б) юридичні особи;
 - в) фізичні та юридичні особи;
 - г) державні підприємства та установи.
4. Спеціальним правом користування об'єктами тваринного світу є:

- а) право використання парків;
- б) збирання дикорослих ягід;
- в) договір оренди землі;
- г) промислове рибальство.

5. Права громадян з користування об'єктами тваринного світу захищаються і відновлюються у:

- а) судовому порядку;
- б) правовому порядку;
- в) адміністративному порядку;
- г) конституційному порядку.

Тема 15. Правова охорона атмосферного повітря

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, охорони та використання.
2. Законодавство України про охорону атмосферного повітря.
3. Управління і контроль у галузі охорони атмосферного повітря і його функції.
4. Правове регулювання використання атмосферного повітря.
5. Правова охорона атмосферного повітря та її зміст..

2. Виконати практичне завдання:

Соломонов П. вирішив прибрати у своєму сараї, де його дядько все своє життя зберігав різні речі на випадок, якщо знадобляться. Коли дядько помер, а Соломонов успадкував будинок у селі, то він швидко переїхав сюди з міста й почав по-новому вести господарство, що не сподобалось сусідам. Зокрема всі непотрібні речі (автомобільні шини, кирзові чоботи, старі лаки та фарби тощо) він склав на огороді й підпалив. Односельчани поскаржились на нього, адже Соломонов П., на їх думку, забруднює атмосферне повітря, чим завдає шкоди природному середовищу.

Прокоментуйте ситуацію. Чи можна Соломонова П. притягнути до юридичної відповідальності? Якщо так, то відповідно до якої норми? Проаналізуйте склад цього правопорушення.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. При встановленні плати за використання та пошкодження природних ресурсів враховуються:

- а) ефект використання природних ресурсів у виробництві;
- б) прогноз витрат на відтворення природних ресурсів;
- в) фінансовий стан підприємства;
- г) економічна оцінка ресурсів.

2. Основними національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави є:

- а) земля;
- б) повітря;
- в) вода;
- г) фауна.

3. Право громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля – це:

- а) конституційне право;
- б) громадянське право;
- в) право «третього покоління»;
- г) еколого-політичне право.

4. Управління в царині охорони атмосферного повітря здійснюють:

- а) ВРУ; КМУ;
- б) Рада міністрів Автономної РК;
- в) КМУ;

г) Міністерство охорони здоров'я України.

5. Усі природні ресурси України є власністю:

а) Верховної Ради України;

б) держави України;

в) народу України;

г) територіальної громади.

Тема 16. Правовий режим використання й охорони природно-заповідного фонду

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Природно-заповідний фонд України як об'єкт правової охорони.
2. Законодавство України про природно-заповідний фонд.
3. Види територій і об'єктів природно-заповідного фонду України.
4. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
5. Загальна характеристика правового режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

2. Виконати практичне завдання:

У межах заповідника розпорядженням райдержадміністрації працівникам заповідника були надані в 1980 р. службові земельні наділи. У зв'язку з прийняттям чинного Земельного кодексу України право користування названими земельними ділянками було припинено. В рішенні райдержадміністрації з цього приводу було зазначено, що чинне земельне законодавство не виокремлює такого самостійного різновиду землекористування, як службові земельні наділи.

Визначте, якими нормативними актами необхідно користуватись при вирішенні спору між сторонами.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» прийнятий:

- а) 16 травня 1991 р.;
- б) 16 травня 1992 р.;
- в) 16 червня 1992 р.;
- г) 16 червня 1993 р.

2. Права громадян з користування об'єктами природно-заповідного фонду захищаються і відновлюються у:

- а) судовому порядку;
- б) правовому порядку;
- в) адміністративному порядку;
- г) конституційному порядку.

3. Ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища – це:

- а) природний ареал;
- б) природно-заповідний фонд;
- в) природно-заповідний комплекс;
- г) довкілля.

4. До природних ресурсів континентального шельфу України відносяться:

а) мінеральні ресурси;

б) покриваючі води;

в) риби;

г) водні організми «сидячих» видів та мінеральні ресурси.

5. Діяльність, яка направлена на розробку, створення, підтримку або зміну позиції цільової аудиторії по відношенню до конкретного об'єкта природно-заповідного фонду – це:

а) менеджмент природно-заповідних територій;

б) маркетинг природно-заповідних територій;

в) експертиза природно-заповідних територій;

г) аудит природно-заповідних територій.

Тема 17. Правове регулювання використання й охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Правове регулювання використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних територій та зон.
2. Поняття рекреаційних зон, види, склад, порядок утворення та правовий режим їх використання та охорони.
3. Особливості державного управління та контролю в галузі використання й охорони курортних, оздоровчих та лікувальних об'єктів, територій та рекреаційних ресурсів.
4. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері використання й охорони курортних, оздоровчих та лікувальних об'єктів, територій та рекреаційних ресурсів.

2. Виконати практичне завдання:

Житель України переобладнав приватний будинок, який розташований на приватній земельній ділянці в межах земель рекреаційного призначення, у будинок відпочинку сімейного типу. При укладенні договору купівлі-продажу цього будинку з громадянином Росії нотаріус рекомендував українцю укласти договір оренди земельної ділянки для обслуговування будинку.

Прокоментуйте правову позицію нотаріуса.

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Права громадян з користування об'єктами курортних, оздоровчих і лікувальних зон, територій і рекреаційних ресурсів захищаються і відновлюються у:
 - а) судовому порядку;
 - б) правовому порядку;
 - в) адміністративному порядку;
 - г) конституційному порядку.
2. Визначити суб'єктів права власності на лікувально-оздоровчі, курортні та рекреаційні території в Україні:
 - а) громадяни України;
 - б) фізичні особи;
 - в) юридичні особи;
 - г) підприємства.
3. Власник земельної ділянки рекреаційного призначення сплачує:
 - а) орендну плату;
 - б) плату за землю;
 - в) земельний податок;
 - г) земельний збір.
4. Визначення земель оздоровчого призначення міститься в:
 - а) Законі України «Про курорти»;

- б) Земельному Кодексі України;
- в) Законі України «Про лікування»;
- г) правильна відповідь не зазначена.

5. За порушення законодавства у сфері використання й охорони курортних, оздоровчих та лікувальних об'єктів, територій та рекреаційних ресурсів настає:

- а) кримінальна відповідальність;
- б) адміністративна відповідальність;
- в) цивільно-правова відповідальність;
- г) всі відповіді правильні.

Тема 18. Правова охорона довкілля в населених пунктах, на транспорті, в промисловості та сільському господарстві

1. Завдання для самоперевірки засвоєних знань

Дати відповідь на контрольні питання:

1. Правова охорона навколишнього природного середовища в населених пунктах.
2. Правова охорона навколишнього природного середовища у сільському господарстві.
3. Правова охорона навколишнього природного середовища в промисловості.
4. Правова охорона навколишнього природного середовища на транспорті.
5. Правова охорона навколишнього природного середовища в атомній енергетиці.

2. Виконати практичне завдання:

Транспортне підприємство «Транзит» при перевезенні отруйних речовин не виконало усіх умов їх перевезення і отруйні речовини потрапили у ґрунт. Цим підприємство порушило вимоги екологічної безпеки.

Чи повинно за такі дії підприємство «Транзит» понести юридичну відповідальність? Яку?

3. Розв'язати тестові завдання:

1. Поняття екологічної безпеки закріплено нормами:
 - а) Конституції України;
 - б) Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
 - в) Кодексом України про адміністративні правопорушення;
 - г) Кримінальним кодексом України.
2. До компетенції районних рад у галузі регулювання водних відносин належить:
 - а) організація інформування населення про стан водних об'єктів, про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;
 - б) затвердження загальнодержавних, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
 - в) розпорядження водним фондом України;
 - г) встановлення правового режиму використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у зонах надзвичайних екологічних ситуацій.
3. Відносини з охорони сільськогосподарських земель регулюються нормами:
 - а) Земельного кодексу України;
 - б) Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
 - в) Закону України «Про охорону праці»;
 - г) Закону України «Про оцінку земель».
4. Обов'язковому страхуванню підлягають:
 - а) об'єкти підвищеної небезпеки для здоров'я людей;
 - б) медичні заклади;
 - в) заклади освіти;
 - г) об'єкти туризму.

5. Суб'єктами права комунальної власності на землю є :

- а) громадяни та юридичні особи;
- б) територіальні громади;
- в) держава;
- г) особи без громадянства.